

rat i Sydfyn har til Konsekvens, at af 100 fødte Børn ere de 60 uægte fødte. De Herrer gøre opmærksom paa, at det er de slette Boligforhold, den daarlige Behandling, der gives Tyendet, som er Skyld deri. Vil man have et udmærket Tyende, maa man give det gode og hyggelige Boliger; god og nærende Mad og tiltale det, som det ene Menneske vil tiltales af det andet, og i øvrigt behandle det godt og med Agtelse.

Der er Grund til at understrege disse Udtalelser fra saa betydningsfulde Organisationer fra Arbejdsgivernes Side, thi de ere afgivne af kvalificerede Mænd, der ikke kunne mistænkes for i nogen Grad at have Sympati for Socialdemokratiet. Jeg skal i Forbigaaende oplyse, at det i den førstnævnte Betænkning bl. a. siges, at Spiritus, som er Skyld i megen anden Daarligdom, bl. a. ogsaa er Skyld i Socialismen, der ikke vilde kunne tænkes uden Knepper, bajersk Øl og Brændevin. Det er altsaa Folk, der ikke kunne mistænkes for Sympati med os, og de udtale dog, at Aarsagen til de daarlige Tyendeforhold særlig maa søges i den Behandling, som paa de store Gaarde og paa en Del af de mindre Gaarde bliver Tyendet til Del. Andre Forfattere, som ligeledes maa siges at have godt Kendskab til Tyendeforholdene, udtale sig i lignende Retning. Der foreligger ikke meget til Belysning af Tyendeforholdene, Boligforholdene og Nødsituationen blandt Tjenestefolk paa Landet, men hvad der foreligger af Pjecer, Brochurer, Skrifter og Betænkninger, vidner saa godt som altsammen om, at Tyendelovgivningen i Forbindelse med den daarlige Aand hos mange Husbønder og deres Forvaltere og de Folk, der skulle være Tyendets overordnede, er Aarsagen til, at Forholdene ere saa slette.

Saaledes siger Pastor Johannes Clausen i en lille Bog om „Forholdene mellem Tjenestefolk og Arbejdere“, der er udgivet i 1892 — jeg skal med den ærede Formands Tilladelse oplæse et Brudstykke — vedrørende Tyendets Opholdsrum: „Men se vi nu til de tjenende af alle Slags, da have de i Reglen — i de senere Aar er der ganske vist en Del Undtagelser — daarlige Opholdssteder, der umuligt kunne binde dem til Hjemmet, hvoraf Følgen bliver, at

de søge ud til daarlige Steder. Paa Herregaarde, hvor Herskabet stundom har Værelser i Snesetal, have Folkene — Husjomfruen, Kammerjomfruen o. s. v. fraregnet — i Reglen kun et Fællesværelse for Karle og Piger, den saakaldte Borgestue, et uhyggeligt Rum blot med et stort Spisebord med Bænke ved, ingen Maling paa Væggene, ingen Billeder, ingen Gardiner ved Vinduerne, stundom et koldt Stengulv. Her skulle Karle og Piger opholde sig sammen. Hvor megen raadden Snak lyder ikke her, hvor megen sædelig Fordærvelse giver det ikke Anledning til. Men ogsaa i mindre Hjem paa Landet, f. Eks. Præstegaarde, er det tidt nogle ynkelige Værelser, de give deres Folk. Og vende vi os til Bøndergaardene med deres Karle- og Pige-kamre, da ere disse mange Gange højst uforsvarlige. Medens man anvender Hundreder, ja, Tusinder paa Heste og Kostalde og Svinestier, saa lader man sine Folk bo i de usleste Rum. Selv har man fine Møbler, lune Værelser, men Folkenes Kamre ere tidt i Udhuse, uden Varme, med Lergulv, Senge fasttømrede af Brædder med Halm i. Der vises stundom ligefrem Barbari ved at lade syge Tjenestefolk ligge i slige Huller. Kan man virkelig forlange, at Tjenestefolkene skulle forblive i Hjemmene“. Jeg har nu anført disse Udtalelser — det har ikke været muligt at finde flere kompetente Mænd, som skriftlig have udtalt sig om Forholdene — for at vise, at man fra Mænds Side, som ikke kunne mistænkes for at have stærkt udprægede demokratiske Anskuelse og Sympatier, er klar over, at Forholdene ere slette, og at en væsentlig Grund til deres Slethed er at søge i Mangel paa Omhu og Røgt for Tyendet.

Den bestaaende Tyendelov er fra 1854, og Tiden er, som jeg bemærkede i min Indledning, i meget væsentlig Grad løbet bort fra den, og jeg er sikker paa, at overordentlig mange Husbønder slet ikke benytte den. Det er vel endog et Spørgsmaal, om Tyendeloven benyttes af Fler-tallet af Husbønderne. Jeg tror at turde sige, baade for Byernes og for Landets Vedkommende, at det heldigvis kun er et Mindretal af Husbønderne, der benytte sig af de meget uheldige og inhumane Bestemmelser, der findes i Tyendeloven. Men